

จากสถานการณ์กล้วยไม้ไทยในปัจจุบัน ถึงความมั่นคงของชาติ

ระพี สาคริก

บทความประกอบคำบรรยายในการประชุมสัมมนาเรื่อง“อนาคตกล้วยไม้ไทย” จัดโดยชมรมนักบริหารการพัฒนากาไรเกษตรและสหกรณ์ ณ ห้องประชุมสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ในวันศุกร์ที่ 11 ตุลาคม 2545

บทนำ

ก่อนอื่น ผมขอแสดงความยินดีในการที่ชมรมนักบริหารการพัฒนากาไรเกษตรและสหกรณ์ ได้จัดการประชุมสัมมนาเรื่อง “อนาคตกล้วยไม้ไทย” และขอให้ผมมาพูดเปิดการประชุม ณ โอกาสนี้

เมื่อเข้าวันที่ 2 ตุลาคม ที่ผ่านมาร ชมรมนี้ได้เชิญผมมาบรรยายให้ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องนี้อย่างหนึ่งแล้ว ผมจำได้ดีว่าหลังจากการบรรยายครั้งนั้น ได้มีหลายคนในที่ประชุม แสดงความคิดเห็น ห่วงใยในความมั่นคงของการเกษตรไทยซึ่งเป็นพื้นฐานความมั่นคงของประเทศชาติ

ประธานและสมาชิกของชมรมที่เข้าร่วมประชุมครั้งนั้น แทบทั้งหมดเป็นผู้ที่ผ่านงานบริหารการเกษตรและสหกรณ์ ภายในกระทรวงฯ มาจนกระทั่งเกษียณอายุแล้ว

คุณอนันต์ ดาไลดม ประธานกรรมการการเกษตรของสมาชิกรวมสภา ซึ่งเป็นสมาชิกของชมรมนี้คนหนึ่งได้ถามผมว่า ท่านอาจารย์ครับ รู้สึกอย่างไรบ้างที่ได้เห็นบรรดาลูกศิษย์ลูกหาตื่นตัวในเรื่องนี้

ผมได้ตอบว่า ผมรู้สึกมีความสุข เนื่องจากช่วงที่ผ่านมาตัวเองทุ่มเททั้งชีวิตทำงานเพื่อแผ่นดินไทยมาตลอด บางครั้งก็ทำให้รู้สึกเสียดายโดดเดี่ยว มาถึงช่วงนี้ผมมีอายุ 80 ปีแล้ว สิ่งที่ได้รับน่าจะช่วยต่ออายุให้กับผมได้ไม่น้อย

ทำให้ผมเข้าใจสถานการณ์ชัดเจนยิ่งขึ้นว่า สภาพปัญหาสังคม แม้ในด้านราชการ น่าจะมีผู้บริหารหลายคน ตกอยู่ในสภาพเหมือนน้ำท่วมปาก เนื่องจากอยู่ในกรอบซึ่งแสดงอะไรๆ ออกได้ยาก เหตุนี้ด้วยที่ทำให้ผมลาออกจากราชการก่อนเกษียณและประกาศตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมาว่า ตนจะไม่ขอรับตำแหน่งใดๆ ที่มีอำนาจและอามิสอีกต่อไป ซึ่งผมก็สามารถปฏิบัติได้มาจนถึงบัดนี้

มาถึงวันนี้ทางชมรมฯ ได้จัดประชุมสัมมนาเรื่องเดียวกัน โดยเปิดเวทีออกไปสู่หมู่มกกว้าง จึงนับว่าน่าจะเป็นนิมิตหมายที่ดี ที่ได้เห็นคนไทยตื่นตัวกว้างขวางมากขึ้น

ในอดีต ผมเคยพูดและเขียนไว้ในที่ต่างๆ หลายแห่งแล้วว่า เมื่อมีปัญหาอะไรเกิดขึ้นก็ตาม อย่าเน้นมองที่ภาพเฉพาะหน้า ขอให้มองย้อนกลับไปค้นหาความจริงจากเหตุอันเป็นที่มาของสังคม ที่เชื่อมโยงถึงปัญหาเรื่องนั้น เพื่อจะได้รู้ปัญหาได้อย่างลึกซึ้งถึงรากเหง้า

เหตุการณ์เกี่ยวกับปัญหาธุรกิจกล้วยไม้ไทย ที่เกิดขึ้นครั้งนี้ ปรากฏออกมาอย่างรวดเร็วมาก หลังจากได้รับการคัดค้านจากการชี้ให้เห็นเหตุและผลแล้วกลับมีลักษณะที่ยืดเยื้อเรื่อยมาเป็นเวลาถึง 2 เดือน ซึ่งเป็นเรื่องน่าคิดค้นหาความจริงอย่างมาก นอกจากนั้นอีกด้านหนึ่งน่าจะเปิดโอกาสให้สามารถค้นหาความจริงจากสิ่งที่อยู่เบื้องหลัง รวมถึงความเป็นมาในอดีตได้อย่างลึกซึ้ง

อนึ่ง มีข้อน่าสังเกตที่สำคัญเด่นชัดอยู่อีกอย่างหนึ่ง เนื่องจากเหตุการณ์ครั้งนี้แม้อาจมีบางคนเห็นว่าเป็นเรื่องกล้วยไม้เท่านั้น แต่คนส่วนใหญ่ แทบจะกล่าวได้ว่าทุกสารทิศของประเทศ ตั้งแต่เหนือจรดใต้ ตะวันออกจรดตะวันตก จากหลายสภาพชีวิต ได้ให้ความสนใจติดต่อกันให้กำลังใจมาตลอด นอกจากนั้นยังมีกลุ่มบุคคลและกิจกรรมต่างๆ จากหลายแง่มุม แสดงความรับผิดชอบ โดยการเคลื่อนไหวขานรับอีกด้วย

การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย

มองย้อนยุคกลับไปสู่ออดีต

ก่อนที่จะพิจารณาสถานการณ์ในปัจจุบัน ผมใคร่ขออนุญาตมองย้อนยุคกลับไปสู่ออดีต เพื่อจะรู้ว่า กว่าจะมาถึงวันนี้ได้มีอะไรเกิดขึ้น ที่ทำให้สังคมไทยจำต้องเปลี่ยนแปลงมาสู่ ปัญหาหนักมากยิ่งขึ้นในปัจจุบัน

เขตร้อนของโลก มีทรัพยากรธรรมชาติซึ่งเป็นความต้องการของมนุษย์อย่างหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นสินแร่ และพืชพันธุ์ รวมถึงสัตว์ธรรมชาติ นอกจากนั้นยังมีสภาพแวดล้อม พื้นฐานที่เหมาะสมกับการดำเนินชีวิตของมนุษย์เอง

ดังนั้น คนซึ่งมีธรรมชาติกระจัดกระจายอยู่ในแหล่งอื่นของโลก ต่างก็ให้ความสนใจที่จะเข้ามาใช้ประโยชน์ทุกสิ่งทุกอย่างจากเขตร้อน แม้กระทั่งการคิดอพยพคนเข้ามาอยู่

จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ได้บันทึกไว้อย่างชัดเจนว่า ในอดีตที่ผ่านมาคนจาก กลุ่มประเทศวัฒนธรรมตะวันตก ได้เข้ามาล่าดินแดนในเขตร้อนของโลกอย่างต่อเนื่อง

ในภูมิภาคเอเชียเขตร้อนซึ่งสภาพทางภูมิศาสตร์ถือว่าเป็นดินแดนเก่าแก่ มีวัฒนธรรม ที่ลึกซึ้งและละเอียดอ่อนมาก ซึ่งได้รับการถ่ายทอดมาจากวัฒนธรรมจีนอันเป็นแหล่งที่มีความเป็นมาช้านานได้ขยายขอบข่ายลงมาสู่ทางใต้ ยิ่งใกล้เส้นศูนย์สูตรของโลกมากแค่ไหน ยิ่งพบกับความอุดมสมบูรณ์ของทุกสิ่งทุกอย่าง อย่างกว้างขวาง

เพียงแต่กลุ่มประเทศเอเชียเขตร้อน ช่วงนั้นได้ถูกรุกรานโดยกระแสความเจริญทาง เทคโนโลยีจากกลุ่มประเทศวัฒนธรรมตะวันตก และมีผลต่อเนื่องกันมาจนถึงปัจจุบัน

ช่วงนั้น ได้มีการเข้ามายึดครองดินแดนในประเทศต่างๆ เริ่มจากการใช้กำลังอาวุธ แต่ประเทศไทยสามารถเจรจากันโดยสันติวิธีได้ ก็จะเจาะเข้ามาโดยใช้อิทธิพลเทคโนโลยีก้าวหน้า ที่เหนือกว่าเป็นเครื่องมือ โดยไม่ต้องมีการรบราฆ่าฟัน เพื่อหวังผลจากการครอบงำทาง ความคิดและจิตใจ อันถือเป็นรากฐานสำคัญของคนท้องถิ่น

แม้ประเทศไทยจะไม่ได้ถูกยึดครองด้วยอำนาจอาวุธและการปกครอง แต่เราก็ถูกยึดครองโดยอิทธิพลวัตถุ ซึ่งถ่ายทอดเข้ามาในลักษณะเครื่องบรรณาการในการเจริญสัมพันธ์

ไมตรี ติดตามมาด้วยสินค้าสำเร็จรูปลักษณะต่างๆ ที่สนองความสะดวกสบายและความสวยงามจากภายนอก

นอกจากนั้นดินแดนดั้งเดิมของประเทศไทย ซึ่งช่วงนั้นยังมีชื่อว่าประเทศสยาม ก็ได้ถูกริดรอนแห่งวันสิ้นไปที่ละเล็กละน้อย แม้การบุกรุกทางการปกครองโดยอำนาจกฎหมายที่นำมาสร้างเงื่อนไข ร่วมกับการระบายนคนจากประเทศเหล่านั้นเข้ามาในประเทศไทย เพื่อหวังปกป้องสิทธิของพรรคพวกตัวเอง

ประเทศไทยช่วงนั้น จำต้องพบกับศึกจากประเทศเพื่อนบ้านเรือนเคียง และศึกจากแดนไกลอย่างหนักหน่วงมาตลอด

จากช่วงกรุงศรีอยุธยาสู่กรุงรัตนโกสินทร์

จากการศึกษาข้อมูลเท่าที่พบได้โดยทั่วไป ในช่วงกรุงรัตนโกสินทร์ ได้มีการนำคนจากกลุ่มประเทศตะวันตกเข้ามาเป็นครูสอนในระดับบน นอกจากนั้นยังเข้ามาเป็นปรึกษาในด้านการจัดการศึกษาและการบริหารประเทศตามจุดต่างๆ

ส่วนอีกด้านหนึ่ง ได้มีการส่งเยาวชนไปศึกษาในต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากกลุ่มบุคคลระดับบน แต่ช่วงนั้นรากฐานจิตใจคนไทยยังมีความเป็นตัวของตัวเองค่อนข้างลึกซึ้ง

อนึ่ง ตามหลักธรรมชาติของชีวิต 'ไม่ว่าสิ่งใดที่อยู่ในวิถีการเปลี่ยนแปลงของแต่ละช่วงหาใช่ว่าจะจะเป็นไปตามกระแสทั้งหมดไม่ คงมีบางคนซึ่งมีรากฐานจิตใจที่ยังลงสู่พื้นดินท้องถิ่นอย่างลึกซึ้ง นอกจากไม่ยอมให้อิทธิพลภายนอกเข้ามาถือครองจิตใจแล้ว ผลกระทบดังกล่าว กลับทำให้รากฐานตนเองหยั่งลงลึกซึ้ง ช่วยให้เห็นแข็งแกร่งยิ่งขึ้น

หากมองภาพรวม ทำให้พบความจริงว่า ปัจจุบันนี้ผลการพัฒนาทุกสิ่งทุกอย่าง ขึ้นอยู่กับตัวบุคคล แทนที่จะได้รับการสืบทอดอย่างรู้เหตุรู้ผล หากกลับตกอยู่ในสภาพ เดินตามกระแสต่อไป ทำให้สิ่งที่พัฒนาไว้แล้วในอดีต ขาดความมั่นคง แม้การได้ผู้นำที่ดีมีความสามารถ ก็เริ่มขึ้นอยู่กับตัวบุคคลชัดเจนยิ่งขึ้น

ภาวะยึดติดอิทธิพลรูปแบบเทคโนโลยีจากชนต่างถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากกลุ่มวัฒนธรรมตะวันตก ได้มีการลงรากฝังโคนลึกซึ่งยิ่งขึ้น จนกระทั่งถึงช่วงปี พ.ศ. 2475 ซึ่งอยู่ระหว่างแผ่นดิน ที่องค์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวในรัชกาลที่ 7 ทรงครองราชฯ

ได้มีเหตุการณ์สำคัญเกิดขึ้นคือ การนำความคิดและรูปแบบประชาธิปไตยจากกลุ่มประเทศวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามาใช้อ้างเหตุผล เพื่อใช้กำลังทหารปฏิวัติ โดยที่เชื่อว่าสิ่ง ซึ่งนำเข้ามาใหม่คือประชาธิปไตยที่สมบูรณ์แบบ เนื่องจากรากฐานจิตใจซึ่งครั้งหนึ่งเคยรู้คุณค่าของแผ่นดินจากอดีตความเป็นมา อันถือได้ว่าเป็นรากฐานวัฒนธรรมท้องถิ่น ได้ผูกอ่อนมาถึงช่วงหนึ่งแล้ว

ธรรมชาติของมนุษย์แต่ละคน หากรากฐานจิตใจถูกทำลาย ย่อมทำให้ขาดสติ จึงขาดความยังคิดถึงเหตุและผล ย่อมขาดจิตสำนึก จึงใช้พลังกำลังทำลายสิ่งซึ่งแต่ละคนได้รับการสืบทอดมาแล้ว

จากช่วงนั้นเป็นต้นมาเราก็ได้เริ่มเห็นการถ่ายทอดความคิดจากชนต่างชาติที่เข้ามาถือครองรากฐานจิตใจความเป็นไทแก่ตนเองของคนไทยกว้างขวางมากขึ้น โดยที่เข้าใจว่าสภาพการณ์ซึ่งได้รับมาใหม่คือสิทธิและเสรีภาพ

ประเด็นดังกล่าว มีผลทำให้รากฐานจิตใจคนท้องถิ่นเริ่มคับแคบยิ่งขึ้น ขัดกันกับหลักธรรมที่ชี้ไว้อย่างชัดเจนว่า อิศรภาพที่อยู่ในรากฐานจิตใจคน ย่อมมีผลทำให้คนรู้คุณค่าตนเองเพื่อสามารถพึ่งตนเองได้ นอกจากนี้ยังทำให้มีความคิดริเริ่มในการสร้างสรรค์สิ่งต่างๆ ได้อย่างหลากหลาย

แต่ผลซึ่งได้รับจากการเปลี่ยนแปลงเท่าที่กล่าวมาแล้ว กลับทำให้รากฐานจิตใจคนคับแคบลง จึงมองอิศรภาพโดยที่เข้าใจว่าจะคิดและทำอะไรได้ตามชอบใจอย่างปราศจากการรู้สึกได้ว่ากระแสการสืบทอดสิ่งที่ดีงามภายในสังคมซึ่งตนมีส่วนร่วมรับผิดชอบจะได้รับผลกระทบทำให้เกิดความเสียหายมากขึ้นแค่ไหน

ความคิดกลับด้าน หรืออีกนัยหนึ่งซึ่งคนยุคก่อนเคยกล่าวไว้ว่า เห็นผิดเป็นชอบ ปรากฏเป็นความจริงขึ้นในสังคมไทยกว้างขวางยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ่ายทอดจากด้านบนลงมาสู่ด้านล่าง ชัดเจนยิ่งขึ้นเป็นลำดับ เช่นที่มีการบ่นกันว่า นโยบายในการบริหารทุก

ระดับ เมื่อมีการเปลี่ยนผู้บริหารก็จะเปลี่ยนใหม่อย่างปราศจากการคำนึงถึงสิ่งที่ได้กระทำมาแล้ว

สิ่งที่กล่าวมาแล้วทั้งหมด ถือได้ว่าเป็นช่องทางให้อิทธิพลเทคโนโลยีซึ่งมีรากฐานอยู่ในต่างถิ่น เข้ามาเผยแพร่ได้โดยสะดวก นอกจากนี้ยังกระจายผลประโยชน์สนองกลับไปสู่ชนต่างถิ่น เกิดขึ้นบนแผ่นดินไทยกว้างขวางยิ่งขึ้นเป็นลำดับ

ความแตกแยกทางความคิดในสังคมไทย ได้กระจายกว้างขวางและรวดเร็วยิ่งขึ้นเป็นลำดับ จนกระทั่งปรากฏออกมาให้เห็นได้ชัดเจนจากความแตกแยกในแต่ละครอบครัว สาจนถึงความแตกแยกในการรวมกลุ่มรวมตัวกันทำงานเท่าที่เคยมีมาแล้วในสังคมไทยอย่างเป็นธรรมชาติ

ในด้านการเกษตรซึ่งถือได้ว่าเป็นการดำรงชีวิตอย่างใกล้ชิดพื้นดินที่สุดก็เช่นกัน หากย้อนกลับไปพิจารณาถึงอดีต เราจะพบความจริงว่า การร่วมมือร่วมใจกันทำงาน นับตั้งแต่การปักดำข้าวไปจนกระทั่งถึงการเก็บเกี่ยวในพื้นที่นา ซึ่งยุคก่อนเคยกระทำกันอย่างมีน้ำใจถึงซึ่งกันและกันโดยปราศจากการคิดเรื่องเงิน ซึ่งนับได้ว่าเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายอย่างถึงรากฐาน รวมถึงการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารถึงกันภายในชุมชนอย่างเป็นธรรมชาติ

หลังจากอิทธิพลเงินได้รับการถ่ายทอดจากด้านบนลงสู่ด้านล่าง มีผลทำให้น้ำใจคนไทยที่เคยมอบให้แก่กัน จำต้องสูญเสียไปจากจิตวิญญาณตนเองอย่างไร้ความหมาย

ความแตกแยกทางความคิดระหว่างคนในชาติ ได้เริ่มต้นรุนแรงยิ่งขึ้น จนกระทั่งมาถึงขั้นคนไทยฆ่ากันเองครั้งแล้วครั้งเล่า อย่างปราศจากการคิดได้ถึงเหตุและผล โดยที่เชื่อว่าเป็นการพัฒนาไปสู่ประชาธิปไตยที่เต็มรูปแบบยิ่งขึ้น

ในด้านการจัดการศึกษาอันควรถือว่าเป็นความหวังเพื่อการอยู่รอดของคนในชาติ ผลจากการถ่ายทอดเทคโนโลยีข้ามชาติ ทำให้เกิดเงื่อนไขต่าง ๆ แทรกซึมอยู่ในกระบวนการจัดการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถาบันการศึกษาซึ่งเป็นเครื่องมือในการจัดการ ลึกซึ้งยิ่งขึ้นเป็นลำดับ

สภาพดังกล่าวมีผลทำให้รากฐานความคิดชนรุ่นหลังขาดความเป็นไทยแก่ตนเองลึกซึ้งยิ่งขึ้นเป็นลำดับ ดังนั้นเราจึงพบว่าผู้ที่ผ่านระบบการจัดการศึกษาออกมาแล้ว ส่วนใหญ่มี

รากฐานจิตใจที่ขาดความเข้มแข็ง ทำให้ยึดติดอยู่กับสิ่งเสพติดเพิ่มมากยิ่งขึ้น ไม่ว่าจะเป็น การยึดติดเงิน การเปลี่ยนแปลงทางวัตถุ รวมถึงตำแหน่งและอำนาจ ซึ่งตนคิดว่าจะมีผลช่วยให้ตัวเองมีสถานภาพทางวัตถุในสังคมสูงมากยิ่งขึ้นอย่างปราศจากการรู้เหตุรู้ผล

ดังนั้น ช่วงหลังๆ เราจึงพบความจริงชัดเจนยิ่งขึ้นว่า ในแวดวงการเกษตรของไทย คนจำนวนไม่น้อยที่มุ่งผลักดันรวมทั้งล่อหลอกให้คนตะเกียกตะกายไปหาความร่ำรวย ดังจะพบว่า **ปลูกพืชชนิดนั้นชิจจะรวย ปลูกพืชชนิดนี้ชิจจะได้เงินมาก ๆ** กระจายอยู่ในสังคมไทยแทบจะทั่วไปหมด มีผลชักจูงให้เกษตรกรปลูกอะไรปลูกตามกัน สร้างปัญหาให้กับการตลาดหนักมากยิ่งขึ้น

แต่แท้จริงแล้วปัจจุบันนี้ ชีวิตเกษตรกรโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่อยู่ใกล้ระดับพื้นดินมากที่สุด แม้มองดูที่เปลือกนอกอาจรู้สึกว่ามีพืชผลที่ผลิตได้เจริญงอกงาม ในด้านภาครัฐก็มักกล่าว **ว่าให้ได้ผลิตผลสูง ๆ และได้เงินมาก ๆ** แต่หากรู้เท่าทัน ทำให้มองลงไปที่พื้นดิน เราจะพบอิทธิพลต่างชาติเข้ามาถือครองแทบจะทั่วไปหมด

สรุปแล้วก็คือ รากฐานการพึ่งตนเองของคนไทย ซึ่งเริ่มถูกทำลายมาแล้วกำลังทวีความรุนแรงยิ่งขึ้นเป็นลำดับ

การบุกรุกถือครองแผ่นดินกำลังก้าวมาถึงช่วงที่สอง

จากช่วงแรกที่เกิดการบุกรุกแผ่นดินไทย โดยใช้อิทธิพลเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาครอบงำภูมิปัญญาท้องถิ่น มาถึงบัดนี้เริ่มเห็นการบุกรุกช่วงที่สองชัดเจนยิ่งขึ้นแล้วว่า การเปลี่ยนแปลงรากฐานความคิดคนท้องถิ่นอย่างได้ผล ทำให้มีการระบายคนจากต่างถิ่น ร่วมกับการถ่ายทอดอิทธิพลเทคโนโลยีที่เหนือกว่าเข้ามาถือครองแผ่นดิน ทำให้คนไทยระดับบนร่วมกับคนในแวดวงการจัดการศึกษาจำนวนมากรู้สึกนิยมชมชื่น จึงมีผลรุกรานลงมาสู่ระดับล่าง แม้กระทั่งปรากฏออกมาในรูปของกฎหมายอย่างชัดเจนแล้ว

ดังจะพบได้จาก การเปิดเสรีทางการค้า ทั่วๆ ที่รากฐานจิตใจคนไทยผูกพันมากขึ้น โดยไม่คำนึงว่าสินค้าที่ไหลบ่าเข้ามาสู่แผ่นดินไทย รวมถึงการส่งคนต่างชาติเข้ามาถือครอง

ฐานการลงทุนในประเทศ มีผลทำให้จิตใจคนไทยขาดภูมิคุ้มกันอย่างมาก ย่อมตกเป็นทาสเศรษฐกิจ ลึกซึ่งยิ่งขึ้น

ถ้าคนระดับบนรู้ความจริงว่า สภาพจิตใจคนท้องถิ่นอยู่ในสภาพอ่อนแอ ควรหวนกลับมาฟื้นฟูรากฐานตนเองให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น ซึ่งสภาพเช่นนี้ อำนาจอรัฐให้ความสำคัญทั้งสองทาง ทางแรกหามาตรการป้องกันการรุกรานทางด้านเทคโนโลยี กับอีกทางหนึ่งควรแก้ไขปัญหาการศึกษาคนท้องถิ่นให้ลึกซึ่งถึงรากฐาน

แต่จากสภาพทั่วไปในปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเมืองกรุงซึ่งเป็นศูนย์รวมการถ่ายทอดอิทธิพลเทคโนโลยีจากต่างถิ่น ที่มีทั้งการระบายออกไปสู่ชนบท ร่วมกับพลังดึงดูดจิตใจคนชนบท โดยเฉพาะอย่างยิ่งชนรุ่นหลังให้เข้ามาใช้ชีวิตในสภาพเป็นทาสอิทธิพลวัตถุเพิ่มมากยิ่งขึ้น

นอกจากนั้นเรายังพบว่า คนที่ขึ้นไปอยู่ในระดับบน นิยมคิดใช้อำนาจปราบปราม กับอีกด้านหนึ่งกระแสจากอิทธิพลวัตถุซึ่งส่งผลมอมเมาคนระดับล่าง โดยอิทธิพลผลประโยชน์จากคนระดับบนก็มีโอกาสเพิ่มพูนน้ำหนักมากยิ่งขึ้น

การก่อกำเนิดของวงการกล้วยไม้ไทยในยุคพัฒนา

ความจริงแล้วมนุษย์กับสิ่งต่างๆ ที่เกิดร่วมกันบนพื้นฐานธรรมชาติ ย่อมมีการพึ่งพาทิ้งกันและกันเป็นสัจธรรม

แต่ก่อนมา คนในสังคมไทยซึ่งกระจายอยู่ในส่วนต่างๆ ของประเทศ ส่วนไหนที่มีพันธุ์กล้วยไม้ธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ และมีความหลากหลายมากกว่าภาคอื่นๆ เราย่อมเห็นความจริงได้ว่าภายในวัฒนธรรมท้องถิ่น จะมีคนทั่วไปนำกล้วยไม้พื้นบ้านมาใช้ในประเพณีนิยม และเมื่อมีการนำมาใช้ในประเพณี ย่อมมีจิตสำนึกที่จะร่วมใจกันอนุรักษ์ในระดับหนึ่ง จึงมีการนำมาปลูกเลียนแบบธรรมชาติไว้ในบริเวณบ้าน ทำให้อ่านได้ว่ากล้วยไม้พื้นบ้านคือเพื่อนใจชนิดหนึ่งของคนท้องถิ่น ที่มีผลสานความรักถึงสิ่งซึ่งอยู่ในธรรมชาติร่วมด้วย

ธรรมชาติในภาคเหนือของประเทศไทย จึงมีการนำกล้วยไม้พื้นบ้านมาปลูกไว้ตามต้นไม้มาเป็นเวลาช้านานแล้ว โดยไม่เลือกว่าฐานะความเป็นอยู่ของแต่ละคนจะเป็นอย่างไร ทำให้รู้ความจริงได้ว่า หากรากฐานวัฒนธรรมท้องถิ่นไม่ถูกทำลาย ธรรมชาติของคนท้องถิ่นย่อมมีจิตสำนึกที่จะอนุรักษ์ร่วมกันอยู่แล้ว

ในช่วงหนึ่งของรัชสมัยแห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ได้มีการนำชนชาติอังกฤษผู้หนึ่งเข้ามาเป็นที่ปรึกษางานราชการแผ่นดินของไทย บุคคลผู้นั้นจึงนำกล้วยไม้ ซึ่งมีพื้นฐานธรรมชาติอยู่ในทวีปอเมริกาเขตร้อนที่คนอังกฤษได้มาจากการออกไปสำรวจในภูมิภาคนั้น รวมทั้งรูปแบบเทคโนโลยีการปลูกปฏิบัติในอังกฤษขณะนั้นเข้ามาดัดแปลงใช้ในประเทศไทย โดยเข้ามายังกลุ่มบุคคลระดับบน

ซึ่งช่วงนั้น สภาพการณ์ต่างๆ ได้ตกเข้าไปอยู่ในวังวนของกระแสการเปลี่ยนแปลงแบบตะวันตก ร่วมกับโครงสร้างสังคมไทยซึ่งได้รับการถ่ายทอดอิทธิพลวัฒนธรรมมาแต่ช่วงก่อนแล้ว

ดังจะพบความจริงว่า กลุ่มผู้ปลูกกล้วยไม้ในยุคนั้นเริ่มขึ้นจากเมืองกรุงเทพ และยังมีสภาพเป็นกลุ่มบุคคลขนาดเล็กมาก หากอยู่ในแวดวงของคนร่ำรวย ซึ่งสะท้อนให้เห็นภาพการแบ่งชนชั้นอย่างเปิดเผย

ในเมื่อธรรมชาติของภาพรวมทุกสิ่งทุกอย่าง ย่อมมีสองด้าน เราจึงพบความจริงว่า กลุ่มคนร่ำรวยนิยมเอากล้วยไม้ซึ่งเป็นผลสำเร็จรูปจากต่างประเทศมาปลูกเล่น อีกทั้งใช้เป็นเครื่องมือถูกเหยียดหยามเยาะขมและคนระดับล่าง

ส่วนสายตาจากคนส่วนใหญ่โดยทั่วไป แม้คนในอำนาจของรัฐ เกิดความรู้สึกว่ากล้วยไม้เป็นของเล่นสำหรับเศรษฐี จึงเชื่อกันว่าเป็นพืชผลที่ส่งผลทำลายเศรษฐกิจของสังคม ดังนั้นการส่งเสริมให้คนทั่วไปสนใจปลูกกล้วยไม้ จึงได้รับการต่อต้านอย่างหนักจากทั้งสองด้าน

เนื่องจากผมมีรากฐานจิตใจที่เป็นตัวของตัวเองแข็งแกร่งมาตลอด กับการแสดงออกที่มีอิทธิพลให้ความสำคัญทางจิตใจแก่ทุกคน อย่างไม่เลือกว่ายากดีมีจนแค่ไหน การที่พบความจริงว่ากล้วยไม้เป็นเครื่องมือสร้างความขัดแย้งระหว่างคนสองด้าน ทำให้รู้สึกว่ แท้

จริงแล้วไม่น่าจะเป็นเรื่องกล้วยไม้ หากเป็นเรื่องความคิดของคนซึ่งยึดติดกันอยู่คนละขั้ว โดยที่ประเด็นนี้มีผลทำให้คนในสังคมเกิดภาวะสับสนวุ่นวาย อันจะนำไปสู่ความไม่สงบ

ประกอบกับความรู้สึกจากส่วนลึกของจิตใจที่เห็นว่ากล้วยไม้คืออาหารใจชนิดหนึ่ง ซึ่งน่าจะมีผลทำให้จิตใจคนสวยสดงดงามยิ่งขึ้น กับอีกด้านหนึ่ง ผมเกิดความรู้สึกมาแล้วว่า คนส่วนใหญ่ในสังคมไทย ขาดการมองเห็นความสำคัญของจิตใจ ตนจึงรู้สึกทำทนายที่จะจับเรื่องนี้อย่างจริงจัง

ประกอบกับนิสัยอันเป็นธรรมชาติที่ไม่เห็นว่า เงินคือพระเจ้า แต่คิดว่าการลงมือปฏิบัติจากใจและมั่นคงอยู่ได้ตลอดไป น่าจะมีผลทำให้ กล้วยไม้สามารถเป็นสื่อสร้างความสวยสดงดงามให้กับสังคมได้อย่างกว้างขวาง

ผมเกิดความรู้สึกเช่นนี้ขึ้นตั้งแต่ช่วงที่ยังเรียนอยู่ในมหาวิทยาลัย ประมาณอายุได้ 20 ปี แต่ตนเป็นคนที่เก็บทุกสิ่งทุกอย่างไว้ในใจโดยไม่แสดงอะไรออกมาให้ปรากฏ นอกจากตั้งปณิธานเอาไว้ว่า วันหนึ่งข้างหน้า เมื่อตัวเองมีความพร้อมถึงระดับหนึ่ง แม้ยังมีขอบเขตเล็กมากแค่ไหน ก็จะมีเริ่มลงมือทำจากจุดนั้น

จิตใจผมเป็นคนที่รักอิสระภาพ โดยที่รู้สึกว่าหากคิดริเริ่มทำอะไรก็ตามได้อย่างอิสระ จะรู้สึกมีความสุขอย่างมาก

จากจุดนี้เอง หลังจบมหาวิทยาลัยแล้ว ตนจึงสละทุกสิ่งทุกอย่างในด้านวัตถุ ไม่ว่าจะเป็นตำแหน่งราชการที่มีผลสร้างความมั่นคงของสถานภาพชีวิตตัวเอง รวมถึงความสะดวกสบายในกรุงเทพฯ. คงมีแต่ไข้ป่าที่พร้อมจะสร้างปัญหาสุขภาพให้กับตัวเอง ยิ่งในฤดูฝนด้วย

จากสภาพที่รู้สึกว่าการกลุ่มบุคคลผู้ร่ำรวยทรัพย์สิน รวมทั้งหัวหน้ากล้วยไม้ต่างประเทศมาเลี้ยงเล่น อีกทั้งต่างคนต่างหวงความรู้ต่อกัน รวมถึงการกีดกันบุคคลภายนอก

สภาพดังกล่าว มีผลกระทบทำให้ติดต่อจากใจตนเอง ผมจึงตั้งปณิธานเอาไว้ว่า วันหนึ่งข้างหน้า ถ้าค้นคว้าหาความรู้เรื่องกล้วยไม้ได้ จะนำออกมาเปิดเผยให้หมด ยิ่งกว่านั้นยังติดต่อไปอีกว่า การเผยแพร่ความรู้จะไม่มีทางเลือกที่รักมักที่ชัง หากคิดว่าช่วงต่อไปไม่ว่ายากดีมีจน รวมถึงไม่เลือกชาติภาษา น่าจะใช้กล้วยไม้เป็นสื่อสร้าง

ความรักความเข้าใจซึ่งกันและกันได้ ย่อมทำให้คนในโลกนี้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

ผมเป็นคนมีนิสัยพูดน้อยกว่าทำ ยิ่งไปกว่านั้นยังเกิดความรู้สึกอย่างเป็นธรรมชาติว่าทำได้แล้วไม่ว่าจะเป็นผลสำเร็จหรือไม่สำเร็จก็ตาม สิ่งซึ่งประสบมาแล้วด้วยตนเอง ควรได้รับการถ่ายทอดออกมาจากใจให้กับเพื่อนมนุษย์ จึงพบได้ว่าเป็นการถ่ายทอดออกมาจากความรู้สึกที่อยู่ในใจตัวเองจริงทั้งหมด

จากสภาพจิตใจดังกล่าว มีผลทำให้ผมได้รับสิ่งที่มีคุณค่าจากเพื่อนมนุษย์ทุกคนมาตลอด สิ่งทีกล่าวมาแล้วก็คือการได้รับความสุขทางใจ นอกจากนี้ยังได้รับเพื่อนที่ปรารถนาดีจากใจจริงเข้ามาให้ความร่วมมือกว้างขวางมากขึ้น

กับอีกด้านหนึ่ง สิ่งซึ่งตนได้รับ ยิ่งทำให้รากฐานจิตใจตัวเองซึ่งถือหลักพึ่งพาตนเองอยู่แล้ว ได้รับการเสริมสร้างให้ยิ่งลงลึกซึ่ง ช่วยให้มั่นคงแข็งแรงยิ่งขึ้นเป็นลำดับ

มาถึงช่วงนี้ น่าจะเห็นได้ว่า ภาวะโดดเดี่ยวในช่วงเริ่มแรก ได้เปลี่ยนมาเป็นการได้มิตรสหายที่มีใจถึงกัน ทำให้ช่วงหลังๆ การทำงานซึ่งครั้งแรกจำเป็นต้องใช้เงินค่าจ้างส่วนตัว ซึ่งได้รับจากทางการเนื่องจากงานประจำที่ไม่ใช่กล้วยไม้เพียงไม่กี่ร้อยบาท แต่ก็ทุ่มเททำด้วยความรับผิดชอบอย่างดีที่สุด โดยที่เจียดเงินเหล่านั้นมาใช้จ่ายในช่วงริเริ่มเท่าที่จำเป็น แม้อุปกรณ์ในการปลูกกล้วยไม้ ในช่วงนั้น นับตั้งแต่โรงเรือน ตนได้เก็บเศษไม้ซึ่งถูกทอดทิ้งไว้บนพื้นดินมาดัดแปลงเพื่อใช้ประโยชน์

ส่วนพันธุ์ไม้ ได้นำพันธุ์ไม้พื้นบ้าน ซึ่งช่วงนั้นกลุ่มคนมีเงินดูถูกเหยียดหยามว่าเป็นของต่ำ ทั้งนี้และทั้งนั้นเนื่องจากเขาเหล่านั้นนิยมสั่งกล้วยไม้จากต่างประเทศเข้ามาใช้ประดับบารมีเพื่อความยิ่งใหญ่ของตัวเอง

หลังจากที่ผมกล้าลุกขึ้นมายืนและนำปฏิบัติในลักษณะ เดินทวนกระแสสังคม อย่างเข้มแข็ง มีผลทำให้กระแสดังกล่าว ซึ่งด้านหนึ่งต้องการแสดงความยิ่งใหญ่ของตัวเอง ส่วนอีกด้านหนึ่งขัดผลประโยชน์ของคนที่สั่งกล้วยไม้จากต่างประเทศเข้ามาขาย เข้ามาต่อต้านอย่างหนัก แต่คนเหล่านั้นกล้าสู้หน้า เนื่องจากภายนอกที่แสดงออกผมดีกับทุกคน จึงใช้วิธีที่เรียกกันว่า แทางด้านหลังจากการกล่าวร้ายด้วยการสร้างประเด็นต่างๆ ตลอดมา ส่วน

อีกด้านหนึ่ง กลับได้รับความรักความศรัทธาเพราะความเห็นใจ เข้ามาร่วมมือจากคนวงนอก ที่สนใจปลูกกล้วยไม้กว้างขวางมากขึ้น

ความรักความศรัทธาซึ่งมีการพูดกันแบบปากต่อปาก มีผลทำให้ชาวคราวในการ พัฒนางการกล้วยไม้ของไทยกระจายออกไปสู่ต่างประเทศอย่างกว้างขวางโดยที่ตนไม่รู้ตัว

ช่วงหลังๆ เมื่อมีกิจกรรมระหว่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นการประชุมหรือการแสดง กล้วยไม้ ผมมักได้รับเชิญไปเป็นผู้บรรยายเสมอๆ รวมทั้งการประชุมกล้วยไม้โลกแต่ละครั้ง

นอกจากนั้น ไม่ว่าจะตนมีโอกาสเดินทางไปประเทศไหนและไปร่วมกิจกรรมเรื่องใดก็ตาม ช่วงเวลาว่างมักได้รับเชิญไปเยี่ยมเยียนและบรรยายเรื่องกล้วยไม้ในที่ต่างๆ ซึ่งตนได้ใช้ โอกาสนำความเจริญก้าวหน้าในด้านการพัฒนากล้วยไม้ของไทยไปบรรยาย รวมทั้งมีภาพนิ่ง ฉายประกอบ ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีผลทำให้ตลาดกล้วยไม้ไทยขยายขอบข่ายออกไปสู่ต่างประเทศ กว้างขวางมากขึ้น

กับอีกด้านหนึ่ง ในโอกาสที่ได้รับเชิญไปที่ไหนก็ตาม ผมมักใช้ประสบการณ์ในการถ่ายภาพ ตั้งแต่ภาพนิ่งจนถึงภาพยนตร์ และช่วงหลังๆ เมื่อเครื่องมือสื่อความรู้ได้รับการพัฒนา มาถึงการใช้อินเทอร์เน็ต ตนก็ใช้กล้องวิดีโอซึ่งมีผู้ศรัทธานำมาให้ติดตัวไปถ่ายทำเพื่อเก็บข้อมูล นำมา ออกรายการโทรทัศน์พร้อมทั้งบรรยายแทรกความคิดในเชิงปรัชญา ซึ่งมีผลพัฒนาความ เจริญทางปัญญา ทั้งในด้านการผลิต การจัดการและการตลาดให้กับผู้สนใจอย่างต่อเนื่อง

สิ่งเหล่านี้เกิดจากแรงศรัทธาแทบทั้งสิ้น มีผลทำให้คนไทยผู้สนใจสามารถพัฒนาตน เองขึ้นมาได้จากการผลิตสู่การตลาด

นอกจากนั้น ช่วงหลังๆ ได้พิจารณาว่า ผู้ที่สนใจปลูกและพัฒนากล้วยไม้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่มีความตั้งใจดี ไม่เพียงเพื่อตัวเองเท่านั้น แต่เห็นแก่ประโยชน์ของส่วนรวมร่วม ด้วย ตนมักชักชวนให้เดินทางร่วมไปด้วย บางครั้งก็ให้โอกาสร่วมทำงานเพื่อหวังการเรียนรู้ นอกจากนั้น ระหว่างอยู่ด้วยกันมักใช้โอกาสคุยกันเพื่อชี้แนะสิ่งซึ่งมองเห็นได้อย่างลึกซึ้ง โดย ที่เชื่อว่าน่าจะช่วยให้เกิดการพัฒนาความคิดและนำกลับมาปฏิบัติ เพื่อเผยแพร่สู่คนไทยด้วย กันเอง

สภาพที่กล่าวมาแล้วโดยรวม สำหรับผู้ที่มองเห็นได้อย่างลึกซึ้งคงรู้ได้ว่า รากฐานการพึ่งตนเองที่มีความแข็งแกร่งของผม ได้รับการซึมซับเข้าไปสู่ชนรุ่นหลังและคนในวง การกล้วยไม้ส่วนหนึ่งอย่างเป็นธรรมชาติ นอกจากนั้นในมุมมองกลับ สิ่งซึ่งรู้สึกว่ายังมีเงื่อนไข ปัญหาแฝงอยู่ในรากฐานจิตใจคนไทย ตนได้ให้ความสนใจมองลึกลงไปยังสิ่งที่แฝงอยู่ในรากฐาน โดยไม่มองแต่ละคนในแง่ร้าย ทำให้มีโอกาสรู้ปัญหาซึ่งแฝงอยู่ในกระบวนการจัดการศึกษาของไทยร่วมด้วย

หากหวนกลับมาค้นหาความจริงจากใจตัวเองอย่างต่อเนื่อง ทำให้ผมมองเห็นความจริง เท่าที่ทำมาแล้วทั้งหมด ตนได้มุ่งมั่นสร้างคนเหนือกว่าการมองที่กล้วยไม้ ซึ่งความจริงดังกล่าวทำให้รู้ว่าเงื่อนไขที่แฝงอยู่ในกระบวนการพัฒนาการเกษตรของไทยโดยทั่วไป ไม่ว่าจะเกี่ยวข้องกับพืชผลชนิดใดก็ตาม คือความจริงซึ่งพบได้จากทุกเรื่อง

อย่างไรก็ตาม หวนกลับมามองที่กล้วยไม้ ผลการพัฒนาคอน ทำให้รู้ได้ว่า ถ้าผู้นำจะลดความเห็นแก่ตัว ย่อมมองเห็นความสำคัญของผู้อื่นอยู่เหนือตนเอง จึงทำให้สามารถเรียนรู้ทุกสิ่งทุกอย่าง นับตั้งแต่การปลูกปฏิบัติ การพัฒนาพันธุ์ ไปจนกระทั่งถึงการจัดการและการค้า อย่างมีเหตุมีผลสานถึงกันได้หมด

นอกจากนั้นยังรู้ความจริงได้ว่า แต่ละจุดที่รวมอยู่ในระบบการจัดการทั้งหมด แม้อาจมีคนกลาง แต่ก็ทำให้ต่างฝ่ายต่างรู้หน้าที่ของตน แทนการจกฉวยโอกาสเอาวัดเอาเปรียบซึ่งกันและกันอย่างขาดความรับผิดชอบ

ดังนั้นจึงสามารถกล่าวอย่างมั่นใจได้ว่า คนในวงการกล้วยไม้ไทยสามารถสนองความคิดจากรากฐานจิตใจตนเองถึงกันได้เป็นส่วนใหญ่ แม้อาจมีความขัดแย้งเกิดขึ้น แต่ก็สามารถตกลงกันได้ นอกจากนั้นบางครั้งก็เกิดเรื่องรุนแรง แต่แล้วในที่สุดก็ไม่ถือสาถึงกันและกัน จึงเห็นว่าเรื่องราวที่เกิดขึ้นในแต่ละครั้งเป็นของธรรมดา

ผลการพัฒนากล้วยไม้เท่าที่ผ่านพ้นมาแล้ว ช่วง 30 ปีแรก การถูกต่อต้านโดยอำนาจรัฐ จากความรู้สึกที่เห็นว่าเป็นพืชทำลายเศรษฐกิจของประเทศ ได้รับการปรับเปลี่ยนทิศทางมาเป็นการยอมรับความสำคัญ แต่คนในอำนาจรัฐเองที่ขาดความพึ่งพาตนเองในระดับหนึ่ง ทำให้ไม่อาจหวนกลับไปมองด้วยความสนใจว่า เหตุใดวงการกล้วยไม้ไทยจึงสามารถ

พัฒนาตนเองขึ้นมาได้อย่างมีศักยภาพ จนกระทั่งได้รับการยอมรับจากทั่วโลก ถึงขั้นสร้างความรู้สึกขึ้นมาอย่างเป็นธรรมชาติว่า ถ้าพูดเรื่องกล้วยไม้แล้ว คนทั่วโลกจะหันมามองที่ประเทศไทย

ผู้เขียนจำได้ดีว่า เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ปี พ.ศ. 2542 ในงานแสดงกล้วยไม้นานาชาติที่เกาะโอกินาวา ได้มีการจัดเวทีอธิบายเรื่องธุรกิจกล้วยไม้ซึ่งมีตัวแทนจากประเทศต่างๆ ทั้งในตะวันออกและตะวันตกร่วมกันอภิปราย รวมทั้งผมเองซึ่งได้รับเลือกให้เป็นตัวแทนจากประเทศไทย

ระหว่างการอธิบายได้พูดถึงปัญหาผลิตภัณฑ์จากกล้วยไม้ซึ่งเกิดปัญหาจากการผลิตภัณฑ์เก่าๆ โดยที่มีรูปแบบใหม่ๆ เกิดขึ้นน้อยมาก

คนจากทุกประเทศพูดเป็นเสียงเดียวกันว่า แต่ละประเทศหวังพึ่งพาการผลิตจากประเทศไทยทั้งนั้น ทำให้ผมต้องหวนกลับมาค้นหาความจริงจากสิ่งที่เป็นปัญหาซึ่งแฝงอยู่ในรากฐานความรู้สึกนึกคิดของคนไทยส่วนใหญ่ รวมทั้งมองภาพรวมของโครงสร้างการผลิต การพัฒนา สานไปถึงการตลาด

ในที่สุดก็มาลงที่จุดสุดท้าย คือผลจากการจัดการศึกษาที่ยังไม่อาจทำให้คนไทยแต่ละคนสามารถพัฒนาตนเองขึ้นมาจากรากฐานที่อิสระได้ หากกลับพบว่า ตกอยู่ในสภาวะยึดติดรูปแบบทำให้ยากแก่การคิดริเริ่มพัฒนาสิ่งใหม่ๆ นอกจากนั้นยังมีนิสัยมองไม่เห็นความสำคัญของสิ่งที่ผ่านพ้นมาแล้วในอดีตอย่างรู้คุณค่า อันควรถือว่าเป็นรากฐานความคิดที่รองรับการมองเห็นสิ่งที่จะก้าวต่อไปสู่ออนาคต

อย่างไรก็ตาม ธรรมชาติของมนุษย์หากพื้นฐานการผลิตของคนไทยยังคงเป็นอยู่ในลักษณะนี้ วันหนึ่งข้างหน้าสิ่งที่ได้สร้างสมมาแล้วจากพื้นฐานเราเอง แม้กระทั่งเทคโนโลยีที่เริ่มมาจากระดับพื้นดิน อันควรให้ความสำคัญ ช่วยให้มีมั่นคงอยู่ได้ อีกทั้งเป็นรากฐานพลังต่อรองทางการค้าอย่างสำคัญ คงจำต้องสูญเสียไปเพราะคนไทยขาดการให้ความสำคัญ

วันหนึ่งข้างหน้าไม่ว่าเร็วหรือช้า ชนชาติอื่นที่มองเห็นผลประโยชน์ ซึ่งคนไทยสร้างสมมาแล้วจนกระทั่งไปสู่ระดับโลก คงต้องถูกทำลายโดยคนไทยด้วยกันเองผู้ถืออำนาจอยู่ในระดับบน โดยสิ่งเหล่านี้จะถูกนำไปมอบให้กับชนต่างชาติอย่างปราศจากการรู้เท่าทัน

เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับธุรกิจกล้วยไม้ครั้งนี้ จากสิ่งที่ได้พิจารณาวิเคราะห์ค้นหาความจริงมาแล้วทั้งหมด น่าจะทำให้รู้ได้ว่า แม้ครั้งนี้ความเข้มแข็งของรากฐานคนกล้วยไม้จะยังคงมีอยู่ ช่วยให้เหตุการณ์ต่างๆ รอดพ้นมาได้อย่างหวุดหวิด ทั้งนี้และทั้งนั้นสืบเนื่องมาจากรากฐานจิตใจของคนกล้วยไม้ ที่สามารถพึ่งตนเองได้ในระดับหนึ่ง แต่การที่ผู้เขียนซึ่งทำมาแล้วตลอดชีวิตจนกระทั่งอายุ 80 ปี ยังต้องออกมาเป็นหลักทางใจ ให้กลุ่มผู้ทำงาน สามารถคิดและปฏิบัติจากรากฐานจิตใจตนเองได้อย่างอิสระในระดับหนึ่ง

อย่างไรก็ตาม เสียงจากคนทั่วไปที่ไม่ได้ประกอบอาชีพด้านกล้วยไม้ ซึ่งกล่าวกันว่าเรื่องนี้ ถ้าผมไม่ออกมาด้วยตนเองก็คงมีทางรอดได้ยาก จึงเป็นเรื่องน่าคิด

อย่างไรก็ตาม จากการที่ผมให้ความสำคัญแก่ทุกคนไว้เหนือตนเอง ทำให้รู้ความจริงได้ว่า ทุกคนได้ทำอย่างดีที่สุดแล้ว คงจะต้องหวนกลับไปค้นหาเงื่อนไขอื่น ๆ จากการจัดการศึกษาของไทย ซึ่งนับวันทำให้รากฐานการพึ่งตนเองของชนรุ่นหลังถูกทำลายรวดเร็วยิ่งขึ้น

หากสถานการณ์ดังกล่าวยังส่งผลหย่อนยานมากขึ้น คงไม่เพียงวงการกล้วยไม้เท่านั้น แต่ทุกสิ่งทุกอย่างที่บรรพบุรุษของเราในอดีตได้พัฒนาขึ้นมาและฝากไว้ให้แก่ชนรุ่นหลัง คงจำต้องตกไปอยู่ในกำมือชนต่างชาติในที่สุด รวมถึงแผ่นดินอันเป็นที่เกิดแลดำรงอยู่อย่างมีความสุขของคนไทยมาแต่อดีตกาลด้วย

ถ้าหวนกลับไปมองสู่อดีต จากสภาพที่เป็นจริงอยู่ในขณะนี้ น่าจะมองเห็นความจริงได้ว่า พื้นฐานระดับพื้นดินของการเกษตรไทยแทบทุกเรื่อง ได้ถูกอิทธิพลวัฒนธรรมและเศรษฐกิจจากชนต่างชาติเข้ามาแทรกแซงแผงอยู่ทั่วไปหมด

ในที่สุดก็มาถึงวงการกล้วยไม้ซึ่งเกิดขึ้นมาในลักษณะน้องใหม่ แต่ยังไม่สามารถที่จะกลืนไปได้โดยง่าย ทั้งนี้และทั้งนั้นเนื่องจากผมในฐานะผู้ริเริ่ม แต่หาใช่ให้ความสำคัญแก่ตัวเองไม่ หากถอดใจเปิดเผยความจริงให้กับทุกคน จึงทำให้คนส่วนหนึ่งสามารถซึมซับอุดมการณ์ เข้าไปไว้ในรากฐาน ทำให้มีความเข้มแข็งที่จะยืนหยัดขึ้นมาชี้แจงเหตุผลได้ในระดับหนึ่ง นอกจากนั้นยังมีพลังแผงอีกจำนวนมากที่มีได้เกี่ยวกับวงการกล้วยไม้โดยตรง แต่มองเห็นความสำคัญของแผ่นดินถิ่นเกิดซึ่งกำลังถูกรุกรานจากอิทธิพลซึ่งเข้ามาครอบงำจิตใจ ทำ

ให้รู้สึกเป็นห่วงความมั่นคงของประเทศ ต่างก็แสดงออกจากความรู้สึกที่รับผิดชอบ แม้ในขั้นนี้ ผู้ที่อยู่ห่างไกลรวมถึงผู้ซึ่งไม่ได้เกี่ยวข้องโดยตรงกับวงการกล้วยไม้ แต่รู้สำนึกในบุญคุณของแผ่นดิน จึงติดต่อให้กำลังใจเข้ามาอย่างกว้างขวาง

ทำให้รู้ความจริงจากใจคนไทยลึกซึ้งยิ่งขึ้นไปอีกว่า คงไม่ได้มองเพียงแค่การสูญเสียของวงการกล้วยไม้เท่านั้น หากหมายถึงการสูญเสียทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่ร่วมกันบนแผ่นดินผืนนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณค่าชีวิตของคนไทยทุกคนที่ควรจะมีอิสระเสรีภาพในการประกอบอาชีพจากรากฐานความคิดตัวเองที่เติบโตยิ่งขึ้น ช่วยให้สามารถหยั่งลงลึกซึ้งยิ่งขึ้นเป็นลำดับ อันถือได้ว่าทุกคนมีหน้าที่ร่วมกันสร้างสรรค์ความมั่นคงให้แก่ประเทศชาติสืบต่อไปสู่ออนาคต

ทั้งนี้และทั้งนั้น ผลจากสิ่งที่เกิดขึ้นกับวงการกล้วยไม้ไทย ซึ่งได้รับการฟื้นฟูพื้นฐานขึ้นมาจากรากฐานการพึ่งตนเองอย่างอิสระ จึงน่าจะถือเป็นบทเรียนแก่การเกษตรที่มีการผลิตและการพัฒนาขึ้นมาจากแผ่นดินผืนนี้ร่วมกัน อันหวังได้ว่าน่าจะฟื้นฟูสิ่งที่สูญเสียไปแล้วให้กลับคืนมาสู่แผ่นดินไทย และสนองประโยชน์สุขแก่คนไทยอย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วยได้อย่างภาคภูมิใจ ดังนั้นทุกคนจำเป็นต้องแสดงความอดทนอย่างหนัก เพื่อหวังใช้หนี้ที่เราหลงความสะดวกสบายจากสิ่งซึ่งชนต่างถิ่นส่งเข้ามาอมเมาจนทำให้จำต้องสูญเสียหลายสิ่งหลายอย่างไปแล้ว

ส่วนคนในวงการกล้วยไม้เอง ผมได้ขอรับรองว่าควรหันไปพิจารณาตัวเองให้เห็นความจริง เพื่อชำระล้างความเห็นแก่ตัวออกไปให้ได้ไม่ว่าได้มากหรือน้อย โดยที่รู้สึกกว่าเราไม่ใช่พวกกล้วยไม้ แต่ทุกคนเป็นคนไทยเหมือนกัน เช่นปัญหาครั้งนี้ซึ่งทำให้คนจากหลายทิศทางให้กำลังใจมาอย่างล้นหลามเพราะความรู้สึกศรัทธา แต่ขออย่าให้ความศรัทธามุ่งมายังบุคคลคนเดียวเท่านั้น เพราะเงื่อนไขดังกล่าวไม่น่าจะทำให้เกิดความมั่งคั่งแก่วงการกล้วยไม้ในอนาคตอย่างแน่นอน

อนึ่ง เราไม่ควรคิดแต่เพียงความมั่นคงของวงการกล้วยไม้เท่านั้น หากชาติไทยซึ่งเป็นองค์รวมชาติความมั่นคง แม้วงการกล้วยไม้หรืออื่นใดก็ตามย่อมอยู่ไม่ได้

10 ตุลาคม 2545